

c) Chỉ rõ : Thái độ *sống chết mặc bay* của nhân vật ấy bộc lộ ở đâu ? Chú ý phân tích kĩ : Dựa vào đâu để nói rằng những khung cảnh, việc làm, lời nói đó chính là biểu hiện của thái độ *sống chết mặc bay*?

Kết luận rút ra : Việc đặt cho truyện ngắn nhan đề *Sống chết mặc bay* là hợp lí và đặc sắc.

3. Hãy xét xem, trong phương hướng giải thích đó, có ý nào thừa, không cần thiết, không ai còn chưa hiểu không (ví dụ : Mùa xuân là mùa nào ?). Và có những chỗ, những điểm nào nhiều người chưa hiểu, cần được làm rõ thì người giải thích lại chưa đề cập đến không (chẳng hạn : Chúng ta phải làm gì để thực hiện lời Bác dạy ?).

4. a) Có thể chấp nhận được cách bố cục nêu trong bảng hệ thống khi xét thấy :

- Hướng giải quyết vấn đề phù hợp với yêu cầu của bài lập luận giải thích.
- Thứ tự các thao tác hợp lí : thao tác trước chuẩn bị cho thao tác sau ; thao tác sau là sự tiếp nối tự nhiên của thao tác trước.

b) Để điền được các nội dung thích hợp vào chỗ trống, em cần lưu ý :

- Trong hai dòng thơ của Bác Hồ, chữ *xuân* được dùng theo hai nghĩa khác nhau, một chữ mang nghĩa đen, còn một chữ mang nghĩa bóng.

- Trồng cây không chỉ làm cho đất nước thêm đẹp đẽ, xanh tươi mà còn giúp đất nước nảy nở, sinh sôi, lớn lên trên rất nhiều mặt khác (công nghiệp, nông lâm nghiệp, thương nghiệp, y tế, du lịch, ổn định khí hậu, chống thiên tai, bảo vệ môi trường...).

- Để thực hiện lời Bác dạy, không chỉ cần tích cực hành động mà còn nâng cao ý thức. Việc nâng cao ý thức cũng phải được chú trọng trên cả hai mặt : lí trí (hiểu biết lợi ích, tầm quan trọng của Tết trồng cây) và tình cảm (bồi dưỡng tình yêu cây cối, thiên nhiên, mùa xuân...).

BÀI 28

CA HUẾ TRÊN SÔNG HƯƠNG

ĐỌC – HIỂU VĂN BẢN

Bài tập

1. Hãy nêu những hiểu biết của em về xứ Huế như : vị trí địa lí, đặc điểm lịch sử, danh lam thắng cảnh, sản phẩm vật chất và sản phẩm văn hoá – tinh thần, ... Theo em, nhắc đến Huế, người ta thường nhắc tới những gì tiêu biểu nhất ?

2. Sau khi đọc bài *Ca Huế trên sông Hương*, em biết thêm gì về vùng đất kinh thành này ?

3. Em có nhớ hết được tên các làn điệu ca Huế và các nhạc cụ đã được nhắc tới trong bài văn không ? Việc giới thiệu như vậy có ý nghĩa gì ?

4. Câu 4, trang 104, SGK.

5. Đọc đoạn văn sau và trả lời các câu hỏi trắc nghiệm bằng cách ghi ra vở những chữ cái đứng đầu câu có nội dung trả lời đúng nhất :

"Trăng lên. Gió mơn man diu diu. Dòng sông trăng gợn sóng. Con thuyền bỗng bồng bênh. Đêm nằm trên dòng Hương thơ mộng để nghe ca Huế, với tâm trạng chờ đợi rộn lòng.

Không gian yên tĩnh bỗng bùng lên những âm thanh của dàn hoà tấu, bởi bốn nhạc khúc lưu thuỷ, kim tiền, xuân phong, long hổ du dương, trầm bổng, réo rắt mở đầu đêm ca Huế. Nhạc công dùng các ngón đàn trau chuốt như ngón nhấn, mổ, vỗ, vả, ngón bấm, day, chớp, búng, ngón phi, ngón rãi. Tiếng đàn lúc khoan lúc nhặt làm nên tiết tấu xao động tận đáy hồn người".

Câu 1 : Đoạn văn trên đây dùng phương thức biểu đạt nào là chính ?

A – Tự sự (kể chuyện)

B – Miêu tả

C – Lập luận

D – Biểu cảm

Câu 2 : *Lưu thủy, kim tiền, xuân phong, long hổ* là :

- A – Bốn nhạc cụ
- B – Bốn làn điệu dân ca Huế
- C – Bốn khúc nhạc mở đầu đêm ca Huế
- D – Bốn động tác của người ca công

Câu 3 : Tâm trạng của người viết đoạn văn trên là tâm trạng :

- A – Xao động, náo nức
- B – Buồn thương, da diết
- C – Sung sướng, hả hê
- D – Chờ đợi, mong ngóng

Câu 4 : Từ nào là từ Hán Việt trong các từ sau :

- A – Mơn man
- B – Bồng bênh
- C – Hoài vọng
- D – Réo rắt

Câu 5 : Trong câu "Tiếng đàn lúc khoan lúc nhặt làm nên tiết tấu xao động tận đáy hồn người" có dùng :

- A – Từ đồng nghĩa
- B – Từ trái nghĩa
- C – Từ đồng âm
- D – Từ láy

Câu 6 : Câu "Trăng lên" là loại :

- A – Câu bị động
- B – Câu rút gọn
- C – Câu đơn
- D – Câu đặc biệt

Câu 7 : Trong câu văn : "Nhạc công dùng các ngón đàn trau chuốt như ngón nhấn, mổ, vỗ, vả, ngón bấm, day, chợp, búng, ngón phi, ngón rãi", tác giả đã dùng biện pháp :

- A – So sánh
- B – Liệt kê
- C – Nhân hoá
- D – Điệp ngữ

Câu 8 : Trong câu : "Không gian yên tĩnh bỗng bùng lên những âm thanh của dàn hoà tấu" có thành phần *trạng ngữ* hay không ?

- A – Có
- B – Không

Nếu có thì hãy gạch dưới thành phần trạng ngữ trong câu.

Gợi ý làm bài

1. – Những hiểu biết của em về xứ Huế : Câu trả lời tùy theo sự hiểu biết của mỗi em. Tuy vậy có thể nêu lên một số điểm theo yêu cầu của bài tập như :

+ Về vị trí địa lí : Huế thuộc miền Trung của Việt Nam, phía nam giáp Đà Nẵng, phía bắc giáp Quảng Trị.

+ Về đặc điểm lịch sử : Huế (Phú Xuân) từng là kinh đô của nhà Nguyễn hơn một trăm năm (từ năm 1802 đến năm 1945).

+ Về danh lam thắng cảnh : Huế có sông Hương, núi Ngự ; Huế có nhiều di tích lịch sử : thành nội, lăng tẩm của các triều vua nhà Nguyễn, các đền đài, chùa chiền, trong đó có chùa Thiên Mụ nổi tiếng.

+ Về sản phẩm vật chất và sản phẩm văn hoá – tinh thần : có nhiều món ăn, nhiều thứ bánh kẹo mang màu sắc Huế (như mè xứng,...), có nón bài thơ, có nhiều điệu hò, làn điệu dân ca nổi tiếng.

– Theo em, nhắc đến Huế, người ta thường nhắc tới những gì tiêu biểu nhất ?

Điều này cũng tùy thuộc từng phương diện, mỗi phương diện có những nét tiêu biểu riêng. Tuy vậy, nhắc đến Huế người ta thường nhắc tới sông Hương, núi Ngự, đến chùa Thiên Mụ, đến Phu Văn Lâu và các điệu hò, ca Huế thể hiện rõ nét tâm hồn của con người xứ Huế.

3. Bài viết chắc chắn là chưa nêu lên hết được tất cả các nhạc cụ và các làn điệu ca Huế. Tuy vậy, để nhớ hết được những gì tác giả nêu lên trong bài đã là rất khó. Điều này nói lên ca Huế hết sức đa dạng và phong phú.

4. – Bài văn cho thấy ca Huế được hình thành từ nguồn nhạc dân gian và nhạc cung đình, có cả điệu Bắc lẫn điệu Nam.

– Từ nguồn gốc hình thành ca Huế : Nhạc dân gian là các làn điệu dân ca, những điệu hò, ... thường sôi nổi, lạc quan, tươi vui. Nhạc cung đình, nhã nhạc là nhạc dùng trong những buổi lễ tôn nghiêm nơi cung đình của vua chúa, nơi tôn miếu của triều đình phong kiến, thường có sắc thái trang trọng, uy nghi.

– Tại sao có thể nói nghe ca Huế là một thú tao nhã ?

Đây là câu hỏi khó đối với HS. Trước hết, em cần xem lại chú thích (2) – Bài 23, trang 54, SGK để hiểu thế nào là *tao nhã*, sau đó liên hệ với một vài trường hợp có sử dụng từ *tao nhã*, đặt câu với từ *tao nhã* để thật sự hiểu thế nào là *tao nhã*.